

PREROMANTISMUS

= sentimentalismus

zejména 2. pol. 18. stol. v evropských literaturách, kolébkou je Anglie

reakce na vypjatý klasicismus – byl moc rozumový, moc svazující

- obohacení o téma přírody, historii (zejm. středověk), lidová kultura, mytologie
- zdůraznění významu citu, cit = základ morálky, zdůraznění citových hodnot prostého člověka

znaky: smysl pro velikost, vznešenost, původnost, starobylost, pro lid

požadavek tvůrčí svobody

literatura:

zobrazení ideálního světa a prostředí

- úniky do minulosti (k pohanům nebo křesťanům v dávnověku), do exotiky
- oblíbená místa: jezera, hřbitovy, rozvaliny, noční svět
- časté symboly: mnich, poustevník, věžeň, poutník

obliba anglické poezie – opravdové city, hluboká vášeň, prožitky srdce

- inspiračním zdrojem je lidová poezie, hlavně balady

Jean Jacques Rousseau (1712-1778)

Francouz, myslitel, filozof, přátelil se s D. Diderotem

Rozprava o vědách a umění, Rozprava o původu nerovnosti mezi lidmi – filozofická pojednání, civilizační pokrok ničí mravnost člověka a jeho vazbu k přírodě; porušení vztahů vede k válkám

Emil čili O výchově – pedagogický román

Julie neboli Nová Heloisa – sentimentální román v dopisech

Vyznání – posmrtně vydaná autobiografie, proloženo úvahami, zodpovědný vztah k vlasti

Gotthold Ephraim Lessing

Němec, tvůrce měšťanského dramatu – nositelé nového morálního citění, básník, epigramatik

Mína z Barnhelmu – veselohra

Hnutí **Sturm und Drang** (= bouře a vzdor)

- německé literární hnutí
- zaměřeno proti klasicismu a osvětlenství
- zdůraznění tvořivé síly osobnosti, odmítání konvencí a společenských předsudků
- řídí se jen vlastním srdcem – upřednostňují cit a vášeň
- příklon k volnosti přírody a k lidovým tradicím

stoupenci: Goethe, Schiller

Johann Wolfgang Goethe (1749-1832)

spisovatel, přírodovědec, politik, pracoval ve funkci ministra

počáteční tvorba – patetické básně pod vlivem hnutí Sturm und Drang

- např. báseň *Prometheus*

Utrpení mladého Werthera – světově proslulý lyrický román v dopisech

- neopětovaná láska k Lottě končí sebevraždou
- román znamenal senzaci, zapůsobil na dobovou módu, inspirace k řadě sebevražd

Viléma Meistera léta učednická a -//- tovaryšská – výchovný dvojdílný román, zachycení vývoje a zrání lidské osobnosti

Faust – dvoudílná filozofická tragédie (= knižní drama) – doktor Faust, d'ábel Mefistoteles

- sami zjistit děj!

Friedrich Schiller (1759-1805)

druhý nejvýznamnější představitel hnutí Sturm und Drang, dramatik

- tematika usilování o lidskou svobodu a důstojnost
- přítel Goetha, spolupracovali, ovlivnil definitivní verzi Fausta

Loupežníci – drama, uznání publika, ale zákaz literární činnosti, vězněn

- sen o společné změně, vyjádřil nesouhlas se změnou, pokud by se obětovaly životy

Úklady a láska – měšťanská tragédie

- nešťastný osud milenců ve světě pokrytců

většinou se věnoval historickým tématům

často přítomen moment vzpoury hrdiny proti tyranii – *Don Carlos, Vilém Tell, trilogie*

Valdštejn